

Aktualizace hlavních problémů k řešení, popis jejich příčin a návrh řešení

Aktualizace hlavních problémů k řešení do roku 2025 byla vytvořena jako výstup z jednání pracovních skupin. Hlavní problémy se týkají klíčových témat *podpora čtenářské gramotnosti, podpora matematické gramotnosti, rozvoj potenciálu každého žáka a podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků*. Při aktualizaci se vycházelo z revidovaných SWOT3 analýz, z výstupů z dotazníkových šetření škol a z hlavních problémů k řešení, které se přebírají z MAP II. Tyto problémy byly aktualizovány – došlo k revizi jejich příčin, navržení nebo aktualizaci řešení, případně stanovení nového problému.

Na základě aktualizace hlavních problémů k řešení bude následně možné aktualizovat priority ve Strategické části dokumentu.

Obecné problémy, které zaznívají:

- 1) zlepšení spolupráce s rodiči, zapojování se do dění ve školce a škole
- 2) administrativní přehlcenost, pomoc při získávání dotací, pomoc s administrativou
- 3) zisk finančních prostředků na podporu digitální gramotnosti, polytechniky

I. PODPORA ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI – HLAVNÍ PROBLÉMY K ŘEŠENÍ

1. **Problém s porozuměním textu, významu slov u dětí a žáků, pokles aktivní slovní zásoby.**

Příčinou tohoto komplexního problému je současný životní styl – nedostatek komunikace – převážně elektronickou formou, nedostatek času a nedostatek společně stráveného času, život se zjednodušuje, informace mají všichni na dosah, děti žijí hodně virtuálně, mají často zkreslenou představu o životě. S dětmi se doma nečte, chybí pravidelné čtení. Důvodem může být pohodlnost.

Další příčinou tohoto problému je psaný text – klesá úroveň porozumění textu, děti a žáci velmi často nerozumí významu slov, a to i běžných. Opět je důvodem absence pravidelného čtení v rodině.

V prostředí MŠ a ZŠ se sestoupilo o úroveň níž. V ZŠ na úroveň vysvětlování významu, volí se jednoduchý děj, jednoduché texty a věty. V MŠ je postup hodně individuální, nácvik sebeobsluhy a výchovně vzdělávací proces jsou propojené.

Řešení v rámci tohoto problému není lehké, důležité je se přizpůsobit tématům, která jsou moderní (to se děje, vybírají se témata, která jsou dětem blízká), nebo přibližovat klasickou literaturu moderní formou – podvojně deníky, zaměřovat se na konkrétní věci, zjednodušovat, hodně motivovat a nenudit, nechávat děti, ať si knihy vyberou samy. Získávat čtenáře je možné

třeba tím, že učitel je vzorem, ukazuje zábavnou a nenásilnou formou smysl čtení – nejenom pro získávání informací, ale i pro zábavu.

2. Stupňující se administrativní zátěž.

Příčinou tohoto problému je systémové nastavení, jehož řešení není v působnosti a kompetenci žádného subjektu v partnerství. Stále trvajícím problémem, s rostoucím efektem.

3. Nutnost další podpory pedagogů a jejich rozvoj ve vzdělávání.

Především se jedná o podporu v oblasti čtenářské gramotnosti, kritického myšlení a práce s textem. Příčinou tohoto problému je z velké části přístup pedagogů především druhého stupně, kteří ve svých předmětech nevyužívají metod k podpoře čtenářské gramotnosti, protože mají pocit, že se jejich předmětů podpora ČG (ve formě práce s odbornými texty, rozvojem kritického myšlení) netýká.

Problém se průběžně řeší, pedagogové na tom pracují. Na prvním stupni je stále trvajícím „boom“ – semináře se v mnoha případech přesunuly i v podobě webinářů do on-line podoby. V tomto bodě došlo k posunu směrem k rozmanitější nabídce podpory pedagogů a jejich rozvoje.

Řešením může být také vznik týmů čtenářské gramotnosti, do kterého se zapojují pedagogové ostatních předmětů – práce s textem, s metodami kritického myšlení, ukázat nečeštinářům, že se dají texty lépe uchopit. Je také potřeba si metody vyzkoušet i osobně.

4. Nedostatek novějších učebnic a kvalitních textů.

Chybí kvalitní texty, resp. texty jsou, ale je nutné je důkladněji hledat, upravovat si je pro svou potřebu. Díky novějším učebnicím by bylo možné lépe zajistit propojenost předmětů. Na jejich pořizování nejsou finance. Příčina je i systémová, její řešení (zajistit výskyt takovýchto materiálů na trhu) není v působnosti žádného subjektu v partnerství.

II. PODPORA MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI – HLAVNÍ PROBLÉMY K ŘEŠENÍ

1. **Nedostatek (kvalifikovaných) pedagogů.**

Příčin je několik: nízký plat, který odráží velmi nízkou angažovanost mužského elementu ve školství. Příčinou tohoto problému je dle členů zejména nízký plat, což se odráží i ve velmi nízké angažovanosti mužského elementu v rámci tohoto povolání. Dalšími příčinami jsou vysoká zodpovědnost, nízká prestiž povolání, málo kompetencí. Nejsou mladí učitelé, kteří by nastoupili po ukončení studia do školství. Tyto příčiny jsou bohužel důsledkem systémového nastavení, jehož řešení není v působnosti a kompetenci žádného subjektu v partnerství.

2. **Nedostatečná spolupráce a motivace rodičů a školy ve vztahu k matematice.**

Příčinou tohoto problému je současná přehlcenost, a to zejména na straně rodičů. V malotřídních školách toto problémem není. Možným řešením by byla zvýšená propagace činnosti školy (např. v rámci Dni otevřených dveří, Týdne matematiky, Dni otců apod.), nastavení pozitivního klimatu a výcvik logického myšlení.

3. **Poskytnutí individuálního přístupu.**

Příčinou tohoto problému je zejména změna legislativy a systémové nastavení. Mezi možné opatření je vhodné zařadit pozici sdíleného pedagoga, asistenta do výuky či zajímavé didaktické materiály a vybavení pro děti, jež potřebují zvýšenou pozornost. Efektivním řešením je také doučování, kterým se problém individuálního přístupu řeší. V současné době je využíváno doučování z Národního plánu doučování nebo z projektu zjednodušeného vykazování (Šablony). U doučování je důležité řešit motivovanost žáků – kdo potřebuje doučování a kdo chodí dobrovolně) nebo rozdělení tříd při výuce.

4. **Pověst matematiky = „strašák pro děti“.**

Na prvním stupni toto problém je u některých dětí, i když má pedagog plno možností, jak matematiku žákům přiblížit. Problém nastává při přechodu na druhý stupeň – příčinou tohoto problému je zejména logika a abstraktní myšlení, práce s proměnnými. Nejde-li to žákovi, je to problém. Na rozdíl od ostatních předmětů je zde patrný problém při vynechání učiva, neboť doučování chybějící látky je složité a žáci se špatně orientují v následných návazných operacích. Možným řešením tohoto problému je střídání alternativy s klasickou frontální výukou a doučování.

III. ROZVOJ POTENCIÁLU KAŽDÉHO ŽÁKA – HLAVNÍ PROBLÉMY K ŘEŠENÍ

1. **Někteří rodiče zdravých dětí nesouhlasí s tím, aby dítě s handicapem bylo ve stejné škole jako jejich dítě.**

Příčinou je nedostatečná osvěta, která může být problémem starší generace (vnímá „postižení“ jinak). Další příčinou jsou obavy, zda dítě s handicapem a přístup školy bude mít vliv na jejich dítě, zda bude zajištěn dostatek péče všem, bez rozdílu. V prostředí MŠ a ZŠ záleží na personálu, jaké klima vytvoří. Záleží také na druhu handicapu (zdravotní, ADHD, poruchy chování). Řešením může být pokrytí tří cest – kolektivu, asistenta a rodičů, podpora pedagogů v možnosti vzdělávat se, spolupráce s odborníky, větší osvěta, více a stále informovat veřejnost.

2. **Chybějící včasná diagnostika k nastavení podpůrných opatření a pozdní podchycení rizik vývoje dítěte.**

Příčinou je přetíženost PPP, absence psychologů a pedopsychologů, chybějící včasná diagnostika ze strany pedopsychiatrů a klinických psychologů společně s velmi dlouhým procesem diagnostiky, také spolupráce s rodiči na úrovni MŠ, kdy bývá často problém rodiče přesvědčit, že jejich dítě diagnostiku potřebuje. Do tohoto problému je potřeba kromě PPP zahrnout také SPC, která se zaměřuje na kombinované vady.

Jedním z řešení je komunikace s rodiči (to se na úrovni MŠ děje). Řešením včasné diagnostiky může být navýšení kapacit, bohužel přetíženost PPP a SPC, nedostatek psychologů a pedopsychologů je problémem systémovým, jeho řešení není v působnosti žádného subjektu v partnerství.

3. **Nedostatečná finanční podpora pro vybudování bezbariérového prostředí v MŠ.**

Problémem jsou velmi časté legislativní změny a úpravy, kterou způsobují, že systém samotný je nestabilní. S finanční podporou souvisí častá nemožnost bezbariérových úprav v MŠ a ZŠ, zpravidla z technických důvodů. Školy nemají dostatek finančních prostředků na zajištění bezbariérovosti budov. Tento problém je systémový, jeho řešení není možné ovlivnit.

4. **Diskriminace žáků nadaných i těch se SVP.**

Příčinou je velký počet dětí/žáků s různými opatřeními (problémem nejsou tělesné vady nebo specifické poruchy učení, ale hlavně poruchy chování), spolu s tím nedostatek času, možností a financí na podporu nadaných dětí. Žáci selhávají ve výuce, proto hrozí vznik rizikového chování.

Dalším problémem je nízká diagnostika nadaných dětí, pedagogové mají méně času na šikovné děti. Na 1. stupni se s tímto dá pracovat lépe, je prostor pro práci navíc.

Důležitá je vyhláška 27/2016 Sb., o speciálním školství – upřednostňují se děti se SVP, ne děti nadané, proto slovo „diskriminace“ není vhodné. Řešením by byla práce s rodinou, s kolektivem, s poradnou, preventivní programy, spolupráce s odborníky (etoped, psycholog), více opatření – personální podpora bez ohledu na stupeň opatření s ohledem na počet dětí ve třídě, konzultace, výpomoc pedagogům. Další možností je využití Centra sociálních služeb, v rámci kterého fungují Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (SAS). Služby jsou zaměřené na spolupráci s rodiči, působení na rodinu, její podpora ve chvíli, kdy je rodina v nepříznivé sociální situaci. SAS fungují už 10 let, ale školy o ní moc nevědí. Je potřeba zvýšit povědomí o těchto službách.

IV. PODPORA PEDAGOGICKÝCH, DIDAKTICKÝCH A MANAŽERSKÝCH KOMPETENCÍ PRACOVNÍKŮ – NEBYLO V MAP II ZPRACOVÁNO

Nedostatečné proškolení pedagogů v psychohygieně, péče o duševní zdraví.

Příčinou je zvyšující se nátlak, rostoucí administrativní zátěž, náročnost dětí a velký počet dětí ve třídách. Proto je důležité zaměřit se na podporu péče o duševní zdraví a zařazení tzv. wellbeingu do běžného života. Problémem může být finanční náročnost seminářů a malá nabídka. Přitom péče o duševní zdraví patří ke vzdělávání, jde s ním ruku v ruce. Mnohdy chybí i podpora ze strany zřizovatele.

Řešením by bylo dostatečné množství finančních prostředků na tyto aktivity a širší nabídka na trhu. Bohužel rostoucí administrativní zátěž, velké počty dětí i vzrůstající náročnost nemohou školy v tuto chvíli ovlivnit, proto je problém vnímán jako systémový, jde o nastavení systému.